

Rózsás Ildikó:
Közösségi mediáció modellprojekt Kőszárhegyen

1. A projekt célja és rövid áttekintése

Az OBMB támogatásával 2009 tavaszán megvalósított modellprojekt átfogó célja a közbiztonság növelése volt Kőszárhegyen az ifjúsági bűnözés okozta települési konfliktusok erőszakmentes megoldásával és az ebből fakadó feszültségek napvilágra hozásával a felszabadultabb, nyíltabb lakóközösség kialakulása közösségi mediációs technikák alkalmazásával. Konkrét cél az érintett lakosok és szakemberek attitűdjeinek változtatása és a mediáció révén a konfliktusok közvetlen békés rendezése.

A projekt közvetlen célcsoportja a település roma és nem roma ifjúsági közössége valamint a velük kapcsolatba kerülő hatósági, önkormányzati és civil szervezetek szakemberei. A közvetett célcsoport az ifjúsági közösségek kapcsolódó családtagjai. A közvetlen célcsoport nagysága kb. 140-150 fő volt, a közvetett célcsoporté kb. 400 fő. A kiadvánnyal, a kutatással, helyi kommunikációval ezt a kört, a mediációs folyamattal kb. 20-25 főt értünk el. A képzésbe 13 fő helyi lakost és szakértőt vontunk be.

A projekt vázlata:

- Attitűdfelmérés a célcsoport körében
- Fókuszcsoporthoz beszélgetés megrendezés a konfliktus természetéről, összetevőiről
- 30 órás tréning szervezése a helyi szakembereknek
- Felkereső ifjúsági munka módszertanát alapul vevő közösségi napok szervezése a falu roma és nem roma fiataljai számára;
- Sport és zene általi nevelő módszertanokat felhasználó foglalkozásokon keresztül csapatépítő gyakorlatok szervezése a fiatalok számára;
- Szituációs gyakorlatokon keresztül konfliktus feldolgozó órák szervezése;
- Direkt mediációs csoportfoglalkozások szervezése
- Szakmai és tájékoztató kiadvány készítése
- A folyamat dokumentumfilmként való rögzítése

2. A Projekt megvalósítását indokoló tényezők

Kőszárhegyen az elmúlt időszakban több szabálysértés és bűncselekmény is történt, mely hatóságokhoz nem vagy csak részben jutottak el. Az elkövetők tetteikért nem feleltek, mely a lakosság felháborodását, dühét vonta maga után az elkövetővel és a hatóságokkal szemben, egyes esetekben önbíráskodáshoz is vezetett. A lakosság nagy százaléka két roma származású családot illetve gyermekeiket okolja. A konfliktus már veszélyezteti a település nyugalma, hatósági eszközökkel nem oldható meg, csak a közösségi mediációs technikákkal. A konfliktus jellemzően közlekedési szabálysértéseken keresztül került felszínre, de volt erőszakos vonulata is. Az előzetes tapasztalatok alapján megoldását jelentősen gátolta a helyi szereplők kommunikációs képtelensége.

3. Programelemek áttekintése

1. A projekt megvalósításának első szakaszában feltérképeztük biztonságérzetet rontó jelenségeket és a kapcsolódó attitűdöket, beazonosítjuk a probléma nagyságát és a konfliktus kiterjedtségét. Ennek módszertana kvalitatív és kvantitatív elemek kombinációja volt. A kérdezőink minden háztartást felkerestek és egy gyorsfelmérést végeztek arról, hogy kik azok a lakosok, akik kerültek már közbiztonsági, vagy személyes biztonságukat érintő konfliktus helyzetbe és kiket vélelmeznek mögötte, milyen attitűddel és ismeretekkel bírnak a feltételezett elkövetők tekintetében, hogyan viszonyulnak az önbíráskodáshoz és a fiatalok okozta települési konfliktusokhoz. Ezek mellett három közösségi fókuszcsoportot szerveztünk (szakértők, fiatalok, felnőtt lakosok körében) a kibontakozott konfliktusokról.

2. A projekt második szakasza a helyzetelemzés eredményeire épülő mediációs terv elkészítésével kezdődött. Beszélgetéseket generáltunk, folytattunk az interjúkban részt vevőkkel annak érdekében, hogy kialakuljon a sérelmekkel kapcsolatos információátadás kultúrája, illetve erősödjön megelőző szemléletük. Ebben a szakaszban célunk volt továbbá a sérelmekhez kapcsolódó lélektani konfliktusok feloldásának segítése. A mediációs folyamat támogatásaként és a konfliktusok erőszakmenetes kezelésének települési terjesztésére 30 órás gyakorlatorientált, ún. „Konfliktuskezelési és mediáció előkészítő képzést” szerveztünk, melyen 13 fő végzett el és tanúsítvánnyal zártunk. Számukra rövid, helyben használható módszertani kiadványt is összeállítottunk.

3. A mediációs folyamat során a hangsúlyt az ifjúsági bűnözés okozta települési konfliktusok csökkentésére helyeztük. A folyamat elsőként a felkereső ifjúsági munka módszertanát alapul vevő ún. közösségi nap szervezésére került sor a falu roma és nem roma fiataljainak bevonásával, majd a sport és zene általi nevelő módszertanokat felhasználó foglalkozásokon keresztül csapatépítő gyakorlatok szervezésére került sor a fiatalok számára. Ez utóbbi megvalósításába bevontuk a Mobilitás Országos Ifjúsági Szolgálat trénerait is. A folyamatot klasszikus mediációs találkozások szervezésével teljesítettük ki.

4. A projekt kommunikációs elemeként a preventív ajánlások kommunikálása a lakosság felé és az attitűdvizsgálat ismételtesére került sor, annak érdekében hogy lemérjük milyen hatással működött a program e tekintetben. Az egész folyamatot dokumentumfilmen is rögzítettük a későbbi elemzéseket is elősegítendő valamint a projekt multiplikátor hatását segítettendő.

4. Az attitűdvizsgálat háttere

A program során felmérést végeztünk a kőszárhegyi lakosok körében a település közbiztonságával illetve a lakosok biztonságérzetével kapcsolatban. A kutatás során kíváncsiak voltunk arra, hogy a lakosok mennyire elégedettek településük helyzetével, milyen helyi szereplőknek tulajdonítanak fontos szerepet a közbiztonság megszervezésében, vannak-e a településnek közbiztonság szempontjából veszélyeztetett részei, milyen bűncselekmények fordultak elő a községben, éreznek-e a lakosok helyi szinten feszültségeket, illetve az emberek mennyire tartják súlyos problémáknak a közbiztonság szempontjából negatív eseményeket a településen.

Az első kutatást standard kérdőívek segítségével, kérdezőbiztosokon keresztül személyes módon végeztük a település 18 év feletti lakosai körében. A felmérés során a település összes háztartása felkeresésre került, a megkérdezett személy a „legközelebbi születésnap” technikájával véletlenszerűen lett kiválasztva. A kérdezés során összesen 173 személy egyezett bele a válaszadásba, és adott érdemleges válaszokat, ami azt jelenti, kb. minden második háztartásnál nem jártak sikerrel a kérdezők. Ennek oka alapvetően az időhiány volt, a szigorú standardok miatt nem kérdezhetek mást a kérdezők, csak akit a mintavételi módszer kijelölt, ugyanakkor, ha válaszadó egy-két napon belül nem volt elérhető, akkor – a nagyon rövid projekt időszak miatt – már nem volt idő ismételt felkeresésre.

A kérdőívből kinyerhető empirikus adatokat kódolás után számítógépen rögzítettük és ellenőriztük. Az adatelemzést SPSS programmal végeztük.

5. A feltáró kutatás eredményei

A helyi lakosok a településsel kapcsolatban leginkább a település megközelíthetőségével, a közlekedési lehetőségekkel, a polgárőrség és a védőnői szolgálat munkájával, illetve a helyi újsággal vannak megelégedve. Ezenkívül pozitív véleményt fogalmaztak meg az önkormányzati tájékoztatásról, a helyi civil szervezetek aktivitásáról, a diszkrimináció elleni küzdelemről és a közbiztonságról. A kőszárhegyi lakosok egyértelműen kifogásolják a helyben történő foglalkoztatás és sportolási lehetőségeket, és negatív véleménnyel vannak a települési szintű közlekedési morálról. Több kérdéssel kapcsolatban bizonytalanok, nem tudták igazán megítélni egyértelműen a kulturális lehetőségeket, az egészségügyi

ellátás, a bűnmegelőzés helyzetét és az emberek részvételi lehetőségeit a falu életében, ezek a kérdések százfokú skálán 50 pont körüli értékeket kaptak. A település fenti területeivel alapvetően a nők, az idősebb generációk tagjai illetve a faluban születésük óta itt lakók vannak jobban megelégedve, bár a közbiztonság tekintetében a nyugdíjasok negatívabb véleményeket mondtak, mint a fiatalabb generációk képviselői.

A helyi közbiztonság megszervezése a lakosok szerint alapvetően három helyi szereplőnek a feladata, legnagyobb szerepet a polgárőrségnek tulajdonítanak, ezt követi az önkormányzat és a rendőrség. Az emberek szerint kisebb mértékben ugyan, de a helyi lakosoknak és a szociális szakembereknek (védőnő, családsegítő) is lehet szerepük a közbiztonsági állapotok formálásában, azonban véleményük szerint a civil szervezeteknek, a vállalkozóknak illetve a pedagógusoknak nincs meghatározó szerepük ezekben a folyamatokban.

A kutatás során kíváncsiak voltunk arra, hogy az emberek megítélése szerint vannak-e a településnek olyan részei, ahol valamilyen jellegzetességgel bíró csoportok nagyobb arányban élnek. A lakosok leginkább a településre újonnan beköltözőket említették, itt a válaszadók 60 százaléka szerint jól behatárolhatóak helyi szinten az általuk lakott területek. A gazdagabbak illetve szegényebbek által lakott területeket a válaszadók egyharmada szerint lehet beazonosítani, etnikai csoportok nagyobb arányban minden negyedik lakos szerint laknak bizonyos településrészekben, míg a válaszadók 18 százaléka szerint vannak olyan részek is, ahol a bűncselekményeket elkövetők, illetve 13 százalék szerint a bűncselekmények áldozatai élnek. A közbiztonság szempontjából a lakosok a településnek azokat a részeit tartják veszélyesnek, amelyek külterületekkel szomszédosak, a hétvégi házas részek, ezek főleg a lopásoknak vannak kitéve, illetve ezen kívül többen a falun áthaladó főutat is veszélyesnek tartják, utóbbit leginkább közlekedésbiztonsági szempontból.

A településen az áldozattá válást vizsgálva kíváncsiak voltunk arra, hogy a megkérdezettekkel milyen vétségek illetve bűncselekmények fordultak már elő. A válaszadók közel egyharmada esetében tőle vagy közvetlen családtagjától loptak már el kis értékű tárgyat a faluban, 12 százalékuktól mindez már többször is előfordult. Nagy értékű tárgyat a válaszadók 15 százalékától tulajdonítottak el, illetve 11 százalékuk esetében már a lakásukba is betörték. A válaszadók egyötödének kertjéből vittek el gyümölcsöt vagy zöldséget, 13 százalékuktól már több ízben is, illetve 17 százalékuknál fordult elő, hogy megrongálták tulajdonukat. Utcai atrocitásokba és hangos szóváltásba vagy erőszakos konfliktusba mindössze 5-7 százalék keveredett, illetve közúti balesetet a falu területén a válaszadók 5 százaléka szenvedett.

A sértett személyek az őket ért vétségek ellen nem mindig kezdeményeztek feljelentést, kis és nagy értékű tárgyak ellopása esetén a válaszadók 14-16 százaléka tett bejelentést, lakásbetörés esetén 9 százalékuk, tulajdonuk megrongálása során pedig 7 százalékuk. Egyéb események kapcsán, mint

kertből való lopásból, illetve utcai atrocitásból illetve szóváltásból eredően mindössze a válaszadók 1-2 százaléka terelte hivatalos útra az ügyet.

Kíváncsiak voltunk arra, hogy a lakosok véleménye szerint a helyi bűncselekményeket inkább a fiatalok vagy az idősek, inkább az amatőrök vagy a profik, a helyiek vagy a nem helyiek, a romák vagy nem romák, illetve a szegényebbek vagy gazdagabbak követik el. A fenti kérdések megítélésében nagyon nagy volt a bizonytalanok aránya, a válaszadók 60-70 százaléka nem tudott rá egyértelmű választ adni. A válaszadók több mint egyharmada szerint a helyi bűncselekményeket inkább a fiatalok követik el, mindössze 3 százalékuk említette meg az időseket. Az amatőrök által elkövetett cselekményeket egynegyedük vélelmezi, míg 15 százalék szerint inkább profik hajtják végre ezeket. A válaszadók egyötöde gondolja úgy, hogy a tettesek főleg nem helyiek, 14 százalék pedig úgy véli, hogy helyben élő emberek követik el ezeket a vétségeket. Az emberek egynegyede szerint etnikai szempontból inkább a romák követnek helyi büntetteket. Anyagi szempontból inkább a szegényebbek az elkövetők, ezt a válaszadók egyharmada gondolja, a gazdagok által elkövetett cselekményeket 3 százalék feltételez.

A településen élők a legsúlyosabb problémának a települést keresztbe szegő főútvonal gépjárműforgalmát nevezték meg, naponta nagyon sok autó halad át a településen, ezzel több veszélyforrást idéznek elő a lakosságra nézve. Komoly problémának tartják továbbá a besurranó tolvajokat és a jogosítvány nélkül vezető személyeket, illetve a nagy értékű lopásokat is. A település csendjét megzavaró fiatal motorosok megítélése nem egyértelmű, az idősebbeket és a faluba beköltözőket jobban zavarják és ezért súlyosabban is ítélik meg ezt a problémát, mint a fiatalok és születésük óta a településen élők. Szintén hasonló a helyzet a kábítószer-fogyasztás megítélésével kapcsolatban. Az etnikai konfliktusokat összességében nem tartják súlyos problémának a helyi lakosok, azonban a fiatalok, a nők és a beköltözők érzékenyebbek ezen a területen, és ők valamivel súlyosabb problémának tartják ezeket az etnikai indíttatású konfliktusokat.

A településen élők életkörülményei és a közbiztonság szempontjából sem elhanyagolható, hogy a településen vannak-e feszültségek különböző dimenziók mentén. A válaszadók 27 százaléka szerint vannak nézetkülönbségek és ebből adódó nézetkülönbség a romák és nem romák között, illetve egynegyedük szerint a bűnözés miatt is. További feszültség érezhető a fiatalok és az idősek között 22 százalékuk szerint, illetve egyötödük mondta azt, hogy véleményük szerint a bűncselekmények áldozatai és az eljáró hatóságok között is fennáll hasonló feszültségforrás. Legkisebb feszültség a válaszadók szerint a településre újonnan beköltözők és a régi lakosok, illetve a munkanélküliek és a munkával rendelkezők között van, mindegyik kérdésre 15-15 százalék válaszolta, hogy szerinte érezhető ilyen állapot ezen csoportok között.

Az attitűd vizsgálatot a projekt végén telefonos kutatás keretén belül, rövidített formában

megismételtük. Ennek legfontosabb tapasztalata az volt, hogy majd minden dimenzióban csökkent a bizonytalanok száma, vagyis a program az artikuláltabb véleményformálást elősegítette. Az attitűdök változásával kapcsolatban csak óvatos kijelentéseket tehetünk, az eredmények alapján a lakosokban és különösen a konfliktusok szereplői között növekedett a kommunikáció iránti szükséglet, ugyanakkor, abban, hogy e kialakult konfliktusok rendeződnek-e már megosztottak a lakosok.

6. A feltáró kutatások problémái

Véleményünk szerint módszertani szempontból a program során nem volt túl szerencsés ilyen rövid idő alatt (6 héten belül) két alkalommal is megkeresni az embereket ismételt kutatással, mert egyrészt sokan inkább zaklatásnak élték meg a második felkeresést, másrészt a rövid projekt időszak miatt valódi, fenntartható eredmények és változások igazából még nem mérhetők. Éppen ezért – mivel a programot szándékunkban áll folytatni, mert több olyan konfliktus is felszínre került, melynek megoldásában most már felelősek vagyunk – egy év múlva is megismételjük az első személyes kutatást, változatlan formában.

7. Közösségi fókuszcsoportok tapasztalatai

A mediációs folyamat operatív előkészítéseként lebonyolított fókuszcsoportos foglalkozások a program alaphipotézisének értékelését illetve az árnyaltabb problémafeltárást tette lehetővé.

A fókuszcsoportokban a hétköznapi beszélgetések modellezése történt meg, a homogén csoportstruktúra lehetővé tette - a vélemények szabad felvállalása révén- az eltérő meggyőződések, álláspontok kifejtését, illetve azok moderált keretekben történő ütköztetését is.

A fókuszcsoportok esetében a 3 csoportra jellemző kontrolltényező volt a település közösségi életében betöltött meghatározó vagy markáns státusz, a csoportokat megkülönböztető töréjszempontok pedig a kor illetve a civil, illetve a szakmai tapasztalat. Így első körben a településen tevékenykedő humán szakemberekből /ifjúsági referens, gyermekjóléti szolgálat, óvoda, művelődési ház, rendőrőrs/, második körben a felnőtt lakosságon belül a civil szervezetek képviselőiből, harmadik körben a 14-18 éves ifjúsági korosztály képviselőiből került összeállításra az egyes homogén csoportok.

Annak érdekében, hogy a program ezen szakaszában nyílt konfliktusokra ne kerüljön sor, hogy az egyes csoportok eredményei összehasonlíthatók legyenek, illetve természetesen a program feltáró jellegű szakaszából adódóan, félig strukturált csoportmódszert alkalmaztunk, tehát a tölcser technikával/nyitottabb, általánosabb kérdésekből indulva fokozatosan ráfókuszálva az alaproblémára/ összeállított interjúvázlat a témához kapcsolódó három - négy alapkérdést tartalmazott, ezzel lehetővé téve, hogy a jobban megismerjük a résztvevők gondolkodási sémáit a témáról, ugyanakkor a közepes szintű megkötöttség - az eredeti témától való éles eltávolodást esélyét

csökkentve - a beszélgetés menetébe való fokozatos beleavatkozást is elősegítette.

A programelemek közötti koherenciát szolgálta, hogy a fókuszcsoporton tevékenyen részt vett a későbbi szakaszban a konkrét mediációkat lebonyolító szakértőnk is, így megteremtve a programstruktúra további érzékenyítését, fokozottabb kalibrálását.

A csoportdinamika folyamatainak hatékony moderálása szempontjából nélkülözhetetlen 6-10 fős csoportlétszám mindhárom csoport esetében teljesült, összesen 26 fő került bevonásra ezzel a módszerrel. A beszélgetések során felszínre kerültek a település közbiztonságát befolyásoló, meghatározó tényezők, a különböző bűnelkövetési módok, esetek, a település veszélyeztetett részei, illetve az általános biztonság és komfortérzetet romboló cselekmények elkövetőinek köre.

Az egyes csoportokat illetően természetesen – a törésjellemzőkből adódóan – specifikus, további releváns jegyek is meghatározhatóvá váltak. A szakértői csoportot illetően a közbiztonság területének együttműködési,- és jelzőrendszeres hálózatában közreműködő szereplők közötti interakciók, mindennapokban érzékelhető hatékonysága mutatkozott meg, kiegészítve ezt további együttműködési technikák, közbiztonsági eljárások javaslataival. A felnőtt lakosú csoportban konkrét javaslatok születtek a harmonikusabb együttélést elősegítő civil - lakossági kezdeményezésekre, illetve jól körülhatárolhatóvá váltak az eredetileg feltételezett ifjúsági roma bűnelkövetés problémája mellett a településen további feszültségforrást, törésvonalat eredményező konfliktusok: politikai jellegű ellentétek, civil szervezetek hatásköri ellentétei, generációk közötti, illetve az elmúlt 5-10 évben betelepült és a régi lakosok közötti ellentétek. A fiatalok csoportjában elsősorban az ifjúsági klub tagjai alkottak véleményt saját korosztályuk helyzetét, a felnőtt társadalommal való viszonyukat illetően. Nagyon karakteresen megfogalmazták nemcsak a közösséggel szemben támasztott elvárásaikat, elképzeléseiket, hanem a közösségi élet jobbítása iránti tevékeny elkötelezettségükből adódó kötelezettségeiket is. Bár a korosztály 14-18 év közötti korcsoportjának képviselői vettek részt a beszélgetésen, ennek ellenére a településen előtöbbségi ifjúsági korcsoportról is igen differenciált látképet nyertünk.

A homogén csoportösszetétel hátrányaként megemlítendő, hogy a közösségi életet kevésbé meghatározó személyek véleményei nem lettek kanonizálva, így ezen tapasztaltok összegyűjtése a felkereső jellegű terepmunka feladatkörébe tevődött át, azonban ezen jellegű programelemre az időszűkössége miatt nem került sor.

8. Konfliktuskezelési, mediáció-előkészítő képzés és mediáció

A feltételezés az volt, hogy az érintettek körében viszonylag ismeretlen az erőszakmentes konfliktusmegoldás módjai, így a mediáció is. A tanfolyam célja az „érzékenyítés” és a saját problémamegoldások tudatosítása volt, illetve hogy a tanfolyam résztvevői legyenek tudatában annak, hogy milyen eszközökkel erősíthető ill. gyengíthető egy-egy konfliktus. Cél volt, hogy próbáljanak ki más

magatartásformákat is az eddigiek helyett. Mint kiderült, a csoport nagy része számára teljesen elfogadható és elismert az erőszakos konfliktusmegoldások sorozata: a testi/fizikai erőszak, a kényszerítés, a kiabálás)

A tanfolyam fontos eleme volt a hétköznapi hallgatás és az „aktív hallgatás” közötti különbség megfigyelése, kipróbálása, ill. a másik fél érdekeinek a tisztázása, meghallása vitás esetekben. Külön hangsúlyt fektettünk a saját élményből történő tanulásra, tapasztalásra. A harmadik elem a mediációnak, mint a konfliktusrendezés békés módjának a megismertetése volt.

A mediáció-előkészítő tanfolyamon 13 fő vett részt, a következő megoszlásban: Polgárórség, egyéb szervezetek képviselői, Vegyes korcsoport: 17-55-ig, a többség 25 és 35 között.

A konkrét mediációs munkába 9 férfi és 6 nő került bevonásra az alábbi konfliktusokra koncentrálni:

1. Polgárórség és a polgármesteri hivatal eltérő szerepfelfogása a polgárórség szerepét illetően a közbiztonság kérdésében (polgárórség funkcionális átalakítása)
2. Motoros fiatalok a faluban
3. Sportpálya átalakítása kapcsán kialakult konfliktusok

A mediációs találkozások esetében nagyon nehéz volt semleges helyszínt találni egy ilyen kis faluban, különösen az első témában. A helyszín egyébként minden esetben a falu művelődési háza volt. A mediációs találkozásokra 9 alkalommal került sor, ami a programban a három témára kevésnek bizonyult, a problémák megoldása elkezdett körvonalazódni ugyan, de szerintünk szükség lenne további – elsősorban páros – mediációra.

A projekt időtartama alatt megvalósított mediációs találkozók arra voltak elegendők, hogy körvonalazódtak azok a kérdések és konfliktusok, amelyekben a mediáció elindult. Mindenképpen javasoljuk, hogy folytatódjon a folyamat, és érdemes lenne lehetőséget teremteni további konkrét, mediálható esetek felderítésére.

9. Pozitívumok és negatívumok, sikerek és csalódások

A programot nagy érdeklődés és kíváncsiság kísérte. Valamennyi résztvevő elmondta, hogy nagyon fontosnak találják, hogy a konfliktuskezelés volt a központi téma. Számunkra is meglepetést jelentett, mennyire aktívak voltak a résztvevők (különösen a képzésen és fókuszcsoportokban, a mediációs találkozások esteében már voltak problémák) az első pillanattól kezdve. A képzésen résztvevők kb. felének volt már tapasztalata hasonló képzésről, de a másik fele számára teljesen ismeretlen volt, a mediációs találkozón résztvevőken teljesen ismeretlen volt a technikai, amit és ahogyan csináltunk. Mégis minden gyakorlatban benne voltak, mindent elvégeztek és szívesen reflektáltak a saját és a

többiek teljesítményére, megoldásaira. A képzésen testbeszéddel kapcsolatos, ill. a sztereotip válaszokkal végzett gyakorlatok során sokan ismertek rá saját rutin-válaszaikra, ami az első lépés a viselkedési minták változásához.

Ami nagyon meglepő volt továbbá, hogy mennyire erősen él a hagyományos közösségben a hatalomelvű problémamegoldás és erőszakos önérvényesítés, aminek gyakran nincsenek is tudatában, vagy nem annak értékelik. Ezt megerősítette az attitűdkutatás éppúgy, mint a szakértők személyes munkája vagy a mediációs foglalkozások.

A mediáció, mint az erőszak nélküli konfliktusmegoldás módja teljességgel hiányzott a településen élők szótárából. Senki sem ismerte a fogalmat, az eljárást vagy az alkalmazási területet. Itt is beigazolódott, hogy Magyarországon a problémák rendezésének ez a módja még nincs benne a köztudatban, az emberek nem tudják, ki vagy mi a mediátor, hol, hogyan fordulhatnak mediátorhoz, - egyáltalán az ilyen jellegű tájékozottság nulla.

A falubeliekkel folytatott beszélgetések során kiderült, hogy mennyi erőforrás van a faluban, hogy igen aktív és kreatív a falu lakossága.

A további mediációs beszélgetésbe szeretnénk a roma lakosokat is bevonni, mégpedig úgy, hogy ők is alkotó, tevékeny módon legyenek képesek a közösségi beszélgetéseken részt venni, és ne bűnbakok legyenek, mint eddig. Személyi feltételek: érdemes további 2 vagy 3 mediátort bevonni és csapatban dolgozni valamint fontos lenne, hogy a mediátorok között legyen férfi is.

10. Zárszó

A projekt témája, a „Közösségi mediáció modellprojekt az ifjúsági bűnözés okozta települési konfliktusok csökkentése érdekében Kőszárhegyen” alapvetően meghatározta a kutatás első irányát. Véleményünk szerint érdekesebb a településfejlesztéssel, az erőforrások felderítésével, a lehetőségek feltárásával foglalkozni, és a mediációt ebben az irányban kifejteni, ugyanis ez, mintegy mellékesen, magával hozza a konfliktusok megoldását és ez elősegítheti a bűnözés csökkenését.

Nagyon fontos lenne a népszerűsítés: képzés, tanfolyam, beszélgetés, vagy bármi formában tovább népszerűsíteni, elterjeszteni az erőszakmentes kommunikációt és konfliktusmegoldást. Ez minden korcsoport számára nagyon fontos lenne, mert hiányzik az általános viselkedési kultúrából! Akár jó lenne „célközönségre” szabni az ismertetést, képzést, (fiatalok, polgárőrök, tanárok, óvónők) ahol az adott csoport életében előforduló problémákra, esetekre lehetne lehetőségeket kidolgozni és „testreszabott” megoldásokat kialakítani.